

UKREPI IN PREDPISI

Novi pogoji kratkoročnega kreditiranja

V novem sistemu bo kratkoročni kredit služil izključno za kritje izrednih, dopolnilnih, sezonskih in drugih popolnoma namenskih kratkoročnih naložb gospodarskih organizacij.

Po uredbi se dajejo kratkoročni krediti z vrnilnim rokom, ki praviloma ne sme biti daljši od enega leta. Izjemno bodo potrošniški krediti in nekateri strogo namenski krediti odobreni z daljšim rokom. Pri odobravanju kreditov se bodo banke ravnale po konkretnih pogojih posla, v katerega bodo vložena sredstva, ki bodo pridobljena s kratkoročnim kreditom. Banka lahko poleg izpolnitve rednih pogojev kreditne sposobnosti zahteva poprejšnje zavarovanje za vrnitev kredita. Drugače pa v sistemu poročila ni sprememb, ker se naprej veljajo določbe, po katerih porok položi določeni odstotek jamstva, med tem ko koristnik kredita depozira določeni odstotek sredstev.

Jasno je, da bodo ti instrumenti kreditne politike v pogojih obstoja družbenih skladov obratnih sredstev, katere upravljajo delovni kolektivi, vsekakor pomemben činitelj v reguliranju obsega kreditov, in sicer bolj, kakor je bil to primer doslej.

Banke so upravičene kontrolirati izkoriščanje kredita ter so za kršenje predpisov, posebej pa za nenamensko porabo kreditov določene ustrezajoče sankcije. Koristniki kredita bodo plačali banki obresti, katerih višina bo določena v okviru določene maksimalne meje, pač po zahtevah kreditne politike v določenem razdobju.

Glede sredstev kratkoročnega kreditiranja določa uredba, da so banke pri odobravanju kreditov omejene na obstoj izvora sredstev v kreditni bilanci. Bankam razen tega ni dovoljeno, da bi sredstva kratkoročnega kreditiranja uporabljale za dolgoročne naložbe, na primer za investicije.

Kar se tiče medsebojnih odnosov med posameznimi bankami, določa uredba, da je Narodna banka upravičena kontrolirati finančno poslovanje drugih bank in hranilnic. Sklepi upravnega odbora Narodne banke FLRJ, ki se nanašajo na izvajanje smernic zveznega družbenega plana in drugih predpisov, so obvezni za vse banke, ki so tudi sicer dolžne, da se na kreditnem področju ravnajo po splošnih linijah gospodarske politike in konkretnih določbah družbenega plana.

Uvedeni so bili posebni instrumenti, s katerimi bo mogoče učinkovito regulirati kreditni potencial bank.

Investicijska banka

Med predpisi, ki jih je nedavno sprejel zvezni izvršni svet, ko je spremenil sistem kreditiranja, pogoje investicijskih posojil, režim obratnih

sredstev gospodarskih organizacij itd. ima poseben pomen uredba o jugoslovanski investicijski banki.

Po uredbi se ustanavlja banka, ki bo imela specializirani delokrog dela omejen na finansiranje investicij. Banka bo zbirala sredstva za finansiranje investicij, sklepala bo posojila v državi in inozemstvu zaradi priskrbe sredstev za finansiranje investicij in upravljal devizna sredstva, ki jih bo dobila iz državnih posojil sklenjenih v inozemstvu zaradi finansiranja investicij. Razen tega bo banka financirala investicije z dajanjem posojil, prodajala bo devize za investicijske potrebe in jamčila za posojila gospodarskih organizacij, sklenjena v inozemstvu za investicijske objekte, ki jih bo financirala banka. Banka bo razen tega opravljala službo finansiranja investicij brez obveznosti vrnitve investicijskih sredstev na račun dajalca teh sredstev in druge posele, ki jih bo

do eventualno določili zvezni predpis.

V prvi fazi svojega dela bo banka prevzela kreditiranje investicij samo iz družbenih investicijskih skladov. Njeno poslovanje bo obsegalo poleg splošnega in republiških investicijskih skladov tudi sklade posameznih okrajev in občin, vendar v sporazumu z ljudskimi odbori ustrezajočih krajev. Politično teritorialne enote so upravičene ustanoviti pri poslovnih enotah investicijske banke, ki neposredno upravljajo njihova sredstva, odbore za posojila, ki bodo odobravali posojila iz svojih investicijskih skladov in kontrolirali bankino poslovanje v zvezi s temi posojili.

Investicijska banka, katere podružnice bodo takoj začele delovati v republiških glavnih mestih, bo upravičena popolnoma nadzirati namensko uporabo sredstev za investicije, katerih finansiranje se opravlja po banki.

Po odloku o razdelitvi dohodkov počitniških domov

Počitniški domovi lahko znižajo cene

Po odloku o razdelitvi skupnih dohodkov počitniških domov, ki ga je nedavno objavil zvezni izvršni svet, razdelijo počitniški domovi, domovi za letovanje, domovi počitka, sprejemni domovi in turistični kampi, ki so jih organizirale družbene organizacije, skupni dohodek po uredbi o razdelitvi skupnega dohodka gospodarskih organizacij v gostinstvu.

Odlok pa določa vrsto olajšav za počitniške domove družbenih organizacij, ki pretežno nudijo svoje usluge članom organiza-

cije ustanoviteljice. Tako predpisuje odlok, da določijo stopnjo amortizacije osnovnih sredstev počitniških domov družbenih organizacij v skladu s ljudskim odborom kraja, v katerem je počitniški dom. Hkrati so počitniški domovi oproščeni plačevanja obresti na osnovna sredstva in drugih prispevkov iz razdelitve skupnih dohodkov. Počitniški domovi ne plačajo iz ustvarjenega dobička zveznega davka na dobiček in ne izločajo prispevkov za družbene investicijske sklade in proračune. Ustvarjeni dobi-

Zaradi oblikovanja osnovnega sklada obratnih sredstev je zvezni izvršni svet sprejel uredbi o skladu obratnih sredstev gospodarskih organizacij. Z njenimi določbami so ugotovljeni osnovni principi ustanavljanja, pospeševanja ali zmanjševanja, namena, upravljanja sklada in obveznosti gospodarskih organizacij do družbe na temelju uporabljanja sredstev iz tega sklada.

Sklad obratnih sredstev gospodarskih organizacij se oblikuje iz sredstev dobička ali dohodkov gospodarskih organizacij ali iz sredstev, ki jih dajo državni organi, druge gospodarske ali družbene organizacije gospodarskim podjetjem brez obveznosti vrnitve kot dotacije. Gospodarske organizacije lahko dobijo za zagotovitev obratnih sredstev investicijska posojila po predpisih o posojilih za investicije v gospodarstvu.

Po svojem značaju je sklad obratnih sredstev družbeni sklad namenskega značaja, ki ga upravljajo delovni kolektivi. Ni ga mogoče uporabiti za nakup osnovnih sredstev ali v druge namenske svrhe, gospodarske organizacije pa odgovarjajo družbi za vrednost sklada

obratnih sredstev in so dolžne, da ga vzdržujejo v nominalnem znesku.

Glede zmanjšanja sklada obratnih sredstev je po uredbi ta možnost dovoljena samo v primeru, ko se pojavi presežek sredstev sklada. Presežek sklada obratnih sredstev, ki se pojavi v poslovanju gospodarske organizacije, je mogoče po sklepu delavskega sveta prenesti edino v njen rezervni sklad. S tem se stimulira krepitev rezervnega sklada gospodarskih organizacij in delno regulira vprašanje presežka obratnih sredstev, ki se eventualno lahko pojavi pri posameznih gospodarskih organizacijah.

Z uredbi je prepovedano, da bi se izgube odpisale na breme sklada obratnih sredstev.

Glede upravljanja sklada obratnih sredstev veljajo ista načela in principi, ki se uporabljajo pri upravljanju sklada osnovnih sredstev s strani delovnega kolektiva. Z upravnim aktom ni mogoče gospodarski organizaciji odvzeti ali zmanjšati sredstva sklada obratnih sredstev.

Gospodarska organizacija lahko izkorišča obratna sredstva zaradi naložb v zaloge surovin, materiala, polizdelkov, ambalažo in drobni inventar, tekočo proizvodnjo, končne izdelke (blago) ali v terjatve od drugih, za prodano blago ali opravljene usluge kakor tudi v vrednostne papirje in gotovino.

Izhajajoč iz načela, da je sklad obratnih sredstev gospodarskih organizacij družbeni sklad namenskega značaja, dan v upravljanje delovnemu kolektivu, je po uredbi določeno, da plačuje gospodarska organizacija na obratna sredstva družbi obresti neglede na to, iz katerih virov sredstev je bil oblikovan sklad. Višino prispevka določijo zvezni družbeni plan. Zaradi stimulacije gospodarskih organizacij v smeri krepitve je določeno, da gredo obresti od zneska, ki je dotiran skladu iz sredstev za samostojno razpolaganje gospodarske organizacije, v korist samega sklada. Sicer se prispevek za sklad vplačuje v korist splošnega investicijskega sklada, iz katerega se dajejo posojila za povečanje sklada obratnih sredstev gospodarskih organizacij.

Kar se tiče obresti na fond obratnih sredstev, je prišlo do sprememb glede na dosednji način plačevanja obresti na osnovna sredstva gospodarskih organizacij. Za povečanje sklada obratnih sredstev, ustvarjen z investicijskim posojilom, plača gospodarska organizacija same anuitete. Z zneskom odplačanega posojila, se poveča sklad obratnih sredstev in šele tedaj gospodarska organizacija začne plačevati obresti na sklad obratnih sredstev. Tako smo se izognili dvojni obremenitvi gospodarske organizacije, ki danes obstaja pri osnovnih sredstvih (gospodarska organizacija plača razen anuitet, ki vključujejo obresti za investicijsko posojilo, tudi obresti na osnovna sredstva).

Šek se po odbitku zakonitih obveznosti vplača v investicijski sklad počitniškega doma. Praktično ti počitniški domovi niso dolžni ustvarjati dobička.

Izločitev počitniških domov družbenih organizacij iz splošnih določb o razdelitvi skupnega dohodka gospodarskih organizacij v gostinstvu omogoča, da se cene uslug v počitniških domovih znižajo. To je toliko pomembnejše, ker bodo zmogljivosti počitniških domov družbenih organizacij (okoli 12.000 postelj) po znižanju boljše izkoriščene.